

EUROPAEA FOLIA SECUNDO QUOQUE MENSE LATINE EDITA

Editrix responsalis: Diana LICOPPE - Avenue de Tervueren, 76, Tervurenlaan - 1040 Bruxellis
Tel: 02/734.55.42

NOVISSIMA INVENTA TECHNICA

etiam emolumento sunt LATINITATI VIVAE

Nulla est dissensio linguae Latinae cum rebus technicis. Ii, qui latinitatem concludere volunt in angustiis Ciceronianismi, qui dicitur, consulto praetermittunt eius ubertatem scientificam eximiam fuisse usque ad XIX^{um} saeculum. Permulta vocabula, quibus inventa technica vel notiones novae designantur, primum Latine creata sunt ab inventoribus ipsis, antequam accommodarentur linguis vernaculis.

Facilius tamen est inventum quoddam primum Latine denominare, quam nomen Latinum idoneum his rebus novis tribuere, quibus adhuc tantum sunt appellationes vernaculae. Augetur difficultas, quod saepissime eadem res in singulis linguis vernaculis diversis vocabulis designatur. Quare in vocabulis Latinis creandis multa respicienda sunt, notiones undique sunt colligendae et caute agendum est, id quod non omittitur in perpaucis doctis circulis, ubi tales res tractantur, v.g. in Societate Latina Saravipontana.

Fieri tamen non potest quin impediamur aliquid nuntiare deficientium vocabulorum causa! Quare in hoc nuntio utemur nonnullis verbis (crassioribus litteris signatis), quae fortasse nondum plane comprobata sunt sed tamen satis bene intelleguntur.

Nobis enim gaudio est nuntiare ordinatum Fundationi Melissae nunc praesto esse. In multis pensis conficiendis nos adiuvabit. Iam pleraque huius numeri scripta ordinatro tractata sunt. Textus in memoriam magneticam inseruntur, plectra alphabetica digitis deprimendo, ut solet in universis machinis scriptoriis. Continuo verba apparent in quadro visifico, ut scriba menda animadvertere et corrigere possit. Quae menda in memoria magnetica corriguntur, id quod multo facilius est quam in papyro. Verba automaticae disponuntur quolubet ordine a scriba praeselecto. Quo modo, cum augentur operis celeritas elegantiaeque, tum minuuntur scribae cura et fatigatio.

Textus reservantur sive in disculo (magnetico) flexilli, sive in disco duro, cuius memoria multo maior est. Sed non tantum textus inseri possunt, sed omne genus lineamentorum. Delineator, dirigulum in mensa manu movendo, stilum electronicae ducit in quadro visifico, ubi apparent lineamenta, quae eadem facilitate corrigi vel deleri possunt. Lineamenta etiam intricatissima memoria tenentur et postea ubicumque textuum interseri possunt.

Ordinatum est machina ignava, quae tantum programmatibus infusus valet. Permulta programmata iam praesto sunt, v.g. ad scribendum, ad delineandum, ad rationes dispensandas... Nobis mox erit programma, quo proximus Melissae numerus totus componetur. Quo ~~hinc~~ programme, hinc cunctis textibus lineamentisque primum in memoriam receptis, forma singularum paginarum in quadro visifico advocatur, quam editor suo iudicio complet titulis, commentariis vel lineamentis in memoria reservatis. Omnes paginae sic bene dispositae memoria magnetica reservantur. Quae signa magnetica quandocumque traduntur impressorio LASERico, quo accuratissime lautissimeque in papyro imprimuntur litterae et lineamenta.

Multa alia ordinatro effici possunt, de quibus iam paululum cum sodalibus Societatis Latinae collocti sumus; haec postea referemus.

Gaius Licoppe Bruxellensis

MELISSA tum longinquis cum proximis lectoribus cunctisque Latinitatis Vivae cultoribus iucundum festum Nativitatis atque annum novum faustum felicemque exoptat.

RE -
GVLA

Secundam usum vere curramus, unquam...
pr-substantivo non habet nisi cum aliqua prepositione
conueniam neque aliud adiectivum remanet habet:
velut: in Latinum vertere, ex Latino transferre, et multa.

DE INSTITUTIONE LATINA IN SCHOLIS

Introductio huius GENOVEFAE IMME commentarii invenitur in Melissae numero 8*

Ut ordo in cogitationibus meis sit, haec uolo considerare :
primum cur hoc utile uideatur; dein quibus exercitationibus
fieri possit; deinde quae difficultates obsint; denique
possintne superari...

1) Latinam linguam ut vivam docere utile est... immo
dixerim "necesse est" propter complures causas :

A) Aetatis nostrae discipuli et parentes et viri
publici adsidue praedicant laudantque materias quae ad vitam
cottidianam animos aperiunt, despiciunt pleraque vetera ut si
inutilia essent (quia ita progressui confidunt ut confundant res
humani cultus cum frigoriferis armariis ceterisque
instrumentis technicis quae meliora sunt si nova sunt!). Si
ergo volumus Latinam doctrinam non deleri, si volumus
supprimere iniustum contemptum parentum collegarumque
qui linguas recentes solas superbe appellant "vivas", Latinum
"mortuum" et "sepeliendum" reputant, omnibus manifestum
facere debemus Latinum esse sermonem vivum vivis
methodis discendum. Haec sola salutis via est, ne mox omnes
discipuli a nobis et a Latino aufugiant.

B) Nostrae aetatis discipuli longos patiensque
labores vix tolerant, effectum praesentem sine mora sentire
volunt : Certe satis diuturni temporis est profluentem loqui,
neque omnes ad id perveniunt; at breves simplicesque
sententias dicere et inde gaudere celerius possunt quam textum
magni scriptoris recte intellegere.

C) Nostrae aetatis discipuli sunt maxime varii
mutabilesque : Ne mentes eorum divertantur ad muscarum
volatum, opus est exercitationes maxime variare et alternare,
modo ad Latinum classicum, modo ad Latinum vivum ; Qua
alternantia puerorum taedium facilius vincitur.

D) Si rem modo latiore consideramus, maxime
utile Europae et vinculis inter gentes coniungendis erit si
ubique professores pueros ita paraverint ut Latina colloquia
(simplicia, ut liquet) habere possint.

Sunt videlicet aliae causae quibus Latinitatis vivae in
schola adhibendae utilitas demonstrari potest. Hae vero, quas
dixi, sufficiunt ... ne vos diutius retineam. Iam ad secundum
punctum veniamus.

II) Exercitationes ad Latinum vivum docendum sunt
complurum generum : Has ex. gr. experta ego sum :

A) Possumus iam a prima schola discipulos cum
brevibus sententiis Latinis accipere (atque eas gestu
dilucidiores facere, ut solent homines meridionales... et
linguarum vivarum professores quoque!) : " Salvete,
discipuli! Intrate! Considite! " et cetera huiusmodi : Quae
prima verba discipuli ex improvise audientes solent
plerumque stupere et simul gaudere quod intellegant! Hae
sententiae in dies fient paulo difficiliiores, cum paulatim
vocalorum iam auditorum lectorumve memoria augeatur.

B) Possumus, postquam breve clari scriptoris
excerptum recitavimus (eis textum simul oculis in libris suis
sequentibus), id Latinis verbis faciliioribus explanare et rogare
quis iam summatim intellexerit, atque textu verso et libro
clauso, possumus de eo rogationes breves proponere, in
quibus videlicet vocabula omnia iam nota sunt, et discipulos
incitare ut ipsi brevibus sententiis Latinis respondeant.

C) Possumus eos incitare ut suis verbis narrent
(ore vel in scripto) fabulam quae pridie vel paulo antea
explanata et versa est.

D) Possumus eos incitare ut ipsi seligant
argumentum liberum de quo disputare placeat; tum vocabula
utilia in tabula nigra ipsi inscribamus, ita ut ea in promptu
habeant et in sententiis suis facile adhibeant. Exercitatione
fere simili (paulo difficiliore sed iucundiore) possumus huic
argumento disputando substituere argumentum brevissimae
fabellae comicae, in qua voluntarii partes agant; necesse vero
est magistrum sibi partes reservet, ut eos secum adtrahat et
improvisorum saenicorum silentia vitet.

E) Possumus eos incitare ut phonodiscos
phonocasetasque Latinas audiant atque ut ipsi pridie feriarum
Latine canant.

F) Possumus eos incitare ut per Latinum
sermonem (sicut iam solent per linguas recentes) amicos sibi
faciant alienigenas sive epistulas scribentes sive phonocasetas
imprimentes. Pauci vero sunt, (quia plerique pigri sunt) qui
propriam epistulam suas scibere velint; epistulam vero totius
classis communem ad aliam classem in aliis terris versantem
libenter componunt.

G) Possumus eos incitare ut commentarios suos
conscribant, sicut mei " M.A.S. " conscribunt.

Tot existunt exercitationes variae ut singulae enumerari
non possint. Ad tertium igitur punctum iam veniamus!

III) Difficultates ingentes obsunt :

A) Propter programmata : In Gallia saltem (et
alibi aliquid simile esse opinor) in programmatibus
scholasticis classicorum scriptorum explanationes et
versiones indicuntur, non Latinitas viva. Atque in probatione
quae "Baccalaurea" dicitur candidati textus vel orali modo vel
scripto vertere debent, nihil aliud. Ideoque, ut eos recte
paremus ad probationem, maiorem temporis partem Latinitati
classicae dicere debemus; quod nisi faceremus, et discipuli et
parentes et lyceorum moderatores et summi inspectores... et
"conscientiae nostrae vox " ipsa nos severe reprehenderet.

Hanc difficultatem partim vito cum unam ex ambabus
classibus, quae mihi de Latino committi solent, petam
"scientificam", non "litterariam": Sic, quia Latinum non
habent in probatione nisi facultativum, mihi licet extra
programma digredi ... Paradoxale vero est, quia, ut
Latinitatem vivam doceam, debeo cupere et petere discipulos
quibus Latinitas quasi nullius momenti (vel saltem inferioris
momenti) videtur!

B) Propter horarum : In lyceorum classibus, solum
tres horae hebdomadariae sunt. Si has ita dividas ut tamen
programmata maiorem partem linquas, quid restat ad
Latinitatem vivam? At loquendo, immo cottidie loquendo
aliquis loqui discit, quod de Latino sermone in schola videlicet
fieri non potest! Sic adsidue curro a textu ad grammaticam, a
grammatica ad colloquium, a colloquio rursus ad textum
explanandum, et in hoc adsiduo cursu mihi videor nihil posse
recte facere, quia iam aliud est faciendum! Quae res ad
defessionem et quasi ad desperationem adducit.

C) Propter discipulos et collegas : Nam collegae
plerique (saltem in lyceo meo omnes!) Latinitatem vivam

ignorant et ei diffidunt et volunt eam ignorare. Plerique discipuli certe gaudent quod hoc novo modo discunt; nonnulli vero, quasi iam ita inveterascent in suis prioribus consuetudinibus ut eas mutare non possint, repugnant et sic murmurant: "Per tres (vel quattuor) annos ita adsuefactus sum a professoribus ut textus antiquos verterem. Cur nunc aliud faciam, quod nullus professor iubet nisi tu?"; vel eidem contumaces, postquam contenderunt non omnia Latine dici posse et te rogaverunt quomodo ex. g. diceres quod "automobile" Gallice diceretur, te statim respondentem "autoraedam" vel "autocinetum" esse, contemptim despiciunt et "Anteriores professores, inquit, me semper docuerunt non esse Latinum quod Cicero Caesarve non dixit."; vel si eos horteris ut eant ad seminaria Latina, vel tacent vel respondent

: "Ego iturus sum ad Britanniam: Satis est". Nam quandam adolescentuli dicuntur novatores, re vera multi ex eis imitantur quae plerosque agere vident, non audent rem novam temptare.

Adde factiones politicas, quae eos ad rebellionem, qualiscumque sit, incitant.

Difficultates istae, quae sunt ingentes, suntne insuperabiles? Hoc Senecae meum facio: "Multa non quia difficilia sunt non audemus, sed quia non audemus difficilia sunt." Audendo et temptando et perseverando spero montium moles sublevari posse. Ideoque (non sine spe quadam desperata!) operas sudoresque meos dare pergo ... Aliquando fit operae pretium.

Genovefa Immè.

NUNC EST GAUDENDUM

Iacina VERREET, *Belga magistra, quae Montibus (Mons) in Athenaeo Regali linguam Latinam docet, etiam voluit institutionem Latinam in schola vividiorem reddere. Hic suam experientiam nobis narrat:*

Sermo Latinus, lingua vere viva in Schola! Vel quomodo olim periodicus Latinus Nunc Est Gaudendum natus est.

Die quodam Mensis Septembris anni MCMLXXX maximo cum gaudio discipulos, quos annis anterioribus docueram, recupro. Maxima in laetitia de programme quarti anni disputamus. Et subito in animo meo cupiditas surgit veterrima et secreta: periodicum Latine conscribere.

Qua re proposita, discipuli statim excitantur et agitantur et de titulo eligendo, et de rebus tractandis, et de specie tegumenti, et de multis et variis rebus vehementer deliberant. Silentio reducto, statuo ut una ex quattuor horis institutionis Latinae ad periodicum reservetur.

Quam breves videntur quinquaginta minutae, cum, tunc imperiti, scripta Latine transvertere incipimus! Verba nova et antiqua, vocabula propria, regulae grammaticae plerisque desunt. Id minime refert! Per horas otiosas, in schola et domi, laborem diligenter persequimur, nam tempus statutum mox adest: Primus fasciculus die Sancti Nicolai edetur!

Opus tandem confectum est et trecentis exemplaribus impressum est. Labor tamen nondum perfectus est. Nunc paginae compaginandae et colligendae sunt, et fasciculi religandi sunt. Ad hoc, cum multi homines ad nos scripsissent, computus nummarius Athenaeo instituendus est

et fasciculi mittendi sunt.

Plurima sunt munera, et intelligo rerum optime administrandarum tempus esse nisi submergi volumus. Discipuli primum textum Francogallice scribunt et indicem verborum quae ignorant componunt. Equidem sententias Francogallicas muto ut lingua Latina quam rectissime sonare possint, et indicem verborum non notorum compleo. Deinde, cum illi Latine transuerterunt et imagines aut photographemata addiderunt, machina textus Latinos scribo, quo officio ipsi antea fungebantur, sed cui diutius insudabant! ^{7/11} atque in duodeviginti paginas omnia comprimo, res haud semper facilis!

Post plures annos, -fasciculus XXXIII modo editus est-, haec experientia multimodis maximi momenti mihi videtur, et veteres discipuli ipsi id libenter fatentur: virtutes creationis, imaginationis, devotionis, fidei, cooperationis, praestationis, voluntatis ostenderunt et auxerunt; atque, sententia eorum, lingua Latina res vetus in pulvere saeculorum praeteritorum condita non iam est, sed modus eloquendi eis apparuit, velut aliae linguae vivae extraneae.

Iacina Verreet

Professor Montibus.

De Aquaeductu Segobiensi

Doctor Eustasius SANCHEZ VILLARAN Matritensis litteris nos rogavit ut lectores certiores faceremus de quodam errore in numero 8° Melissae. Eius enim nomen a calce scripti, cui titulus "De Aquaeductu Segobiensi" radi debet, cum ipse hoc non scripsisset sed schema narrationis tantum attulisset.

PAGINA PHILOLOGORUM

Georgius Andreas BERGERE, Parisiensis, nobis proponit textum paucis notum, de quo ipse scripsit haec :
"(est) excerptum ex epistula missa a quodam presbytero Hispano anno MDCCCXVII" ad cunctos reges principesque Europae 'De urbe Latina condenda', quae urbs communis futura esset inter omnes gentes Europaeas. Hanc epistulam quam forte in libro vetere inveni spero fore ut iucunda vobis videatur dignaque quae in Melissa edatur. In ea enim haud pauca leguntur quae non minus vera atque utilia nunc quam tunc videantur".

DE URBE LATINA CONDENDA

Anno MDCCCXVII, post tot et tam taetra bella pace tandem inter omnes gentes Europaeas conciliata, dum tantis malis remedium a multis quaeritur, presbyter quidam Hispanus, nomine Michaël Olmo, consilium singulare iniiit libelli scribendi ad cunctos reges principesque Europae, quo iis suadere conaretur, ut urbem latinam communi ope atque opera conderent.

Quod consilium quomodo sibi in mentem venisset, in epistula ad unum ex amicis suis missa sic narravit :

"Cum, fatali quadam nocte, vespertinam lucubrationes plus solito lectione latina produxissem, ut cubui, statim a primo somno, jamque post mediam noctem, nempe cum somnia vera sunt, ecce civitatem latinam novam mihi videre videbar et lustrando peragrare, refertam doctis et frequentissimis viris, feminis ac pueris; qui, cum hoc moris vestium reliquarumque consuetudinum hodiernarum Europae haberent, latine tamen plane et integre loquebantur. Civitatis nomen ROMA-TULLIA."

"Tam mirabili visione postquam jucundissime fuissem recreatus (ea enim somniabam quae vigilans volo), tamen prae gaudio somno solutus sum, quem numquam cetera nocte repetere potui. Verum insedit ex illo in mente diebus multis adeo firma atque fixa species nocturni prodigii, cum vehementi quadam cupiditate restituendae latinitatis ut, illi tandem veluti cujusdam numinis arcano consilio et admonitioni concedens, libellum qualemcumque de lingua latina colenda, et civitate latina in aeternam doctae linguae doctique et felicitis aevi memoriam fundanda, edere non dubitaverim..."

Quo ex libello ipso haec exerpta :

"...Quae omnia agitant mihi id consilium fuit vos, o maximi Principes, optime de hominum genere universo merituros si, ad restaurandas doctrinas atque sanctae vestrae concordiae memoriam consecrandam, Civitatem, licet principio parvulam, collatis sumptibus, fundetis, ubi homines christiani, latino sermone callentes, ex toto orbe praemiis atque honoribus acciti, propriis etiam legibus moniti, latinam linguam cum posteris suis colere et loqui in aeternum sponte sua possint.

Notissimum est sapientes viros jam post multa saecula desiderasse, uti inter notas linguas una tantum ad omnium, vel saltem doctiorum hominum, usum destinaretur...Et quidem, si reliqua humani ingenii studia artesque perpendamus, plerosque populos veluti eadem vi et tanquam conjurato agmine ad perfectionem vitae contendere videbimus. Ubique igitur cultorum hominum, in Europa praesertim, vestiendi, aedificandi, navigandi, psallendi, pugnandi demum et ludendi simillima est ratio ac mos; religio deinde origine sua, atque ethica communis est; doctrinarum et artium eadem principia apud omnes aequae recepta sunt; nova denique in quolibet genere inventa, statim, hac animorum et vivendi celeritate a ceteris usurpantur : adeo ut praesentem Europam,

multos quoque Americae populos, facile eandem familiam quisque dicere possit, nisi hac vel maxime ratione homines dissiderent, qua nempe illorum societas potissimum deberet conglutinari, hoc est lingua...

"Ubique, scio, hodie viget linguarum exterarum studium. Ista autem adipiscendarum linguarum cura, maximo labore juvanda, id damni fert secum, quod cum Germanus Italiam aut Gallicam, Gallus Hispaniam, Russus denique Anglicam aut quamvis aliam, multa opera, et aevi parte studiis potioribus subtracta, consequitur, unum tantum ad communem hominum societatem gradum facit, frustra reliquos, nempe linguas ceteras, vel si longissima faveret aetas, prosecuturus..."

"Ideo sapientes communem linguam, vel omnino novam, vel ex jam notis in id usurpatam, expetivere. Quorum alterum quidem, scilicet uti novus aliquis sermo fabricetur, si (quanquam eruditissimos viros Leibnitzium, Lamium, Gesnerium, Fagetium aliosque patronos habet) veluti inanem commentum rejiciatur, alterum sane dubitari non potest quin facile obtineatur... Quo in linguarum delectu atque discrimine, nescio an adeo insipidus aliquis esse possit, ut latinam ceteris omnibus quas viventes appellamus non anteferat.

"Quoniam tamen mortalium omnium haud facile una est opinio, magnique refert, in his stabiliendis quae ad communitatis humanae bonum attinent, multitudinis suffragia gratiamque captare, aequo animo patimini, o maximi Principes, hic me nonnulla conferre pro latini sermonis praestantia. In eo enim tota mea vertitur sententia ut illum, ab istis hodiernis commodioris sapientiae asseclis adeo neglectum, maxime colendum proponam atque, vobis juvantibus, perpetuo conservandum et in pristinos honores restituendum.

Sua cuique populo lingua aridet, nempe Gallo Gallica, Anglo vero Anglica : suae quisque communis usus honorem merito adjudicantem existimat. Immo Gallicae etiam exteri nonnumquam patrocinantur, illam, propter artissimam ejus atque, ut creditur, faciliorem syntaxim, humanae consuetudini magis idoneam arbitantes; quod quam longe secus sit postea dicam... "Quo alio nisi Gallico sermone, aiunt, Bossuetius catholicae veritatis dogmata utilius explicuisset?" Non illum copia, non dignitas, non excellentia vernaculae linguae, sed convenientia magis et opportunitas impulit, ut illam praeferret; neque ipsi linguae tribuendum, si quid tanto quisque in argumento talibusque ingeniis, viri clarissimi docte atque ordinate protulerunt : nisi dicere velimus Miltonum, Fenelonium Tassumve non adeo facunde ac poetice Maronis lingua loqui potuisse. Namque, ut fere omnes omittam theologos, jurisconsultos ac medicos hac lingua usos, non illa Cartesio defuit, non Vivesio, aut Baconio, aut Erasmo, aut Neutonio, aut Leibnitio Linnaeove, ut philosophica adeo docte explanarent; neque Marianae aut Freherio aut Sepulvedae, ut historica; nec Vanierio demum, ut rustica;

allisque innumerabilibus, ut domestica, publica, heroica, sacra, musica, bellica, erudite, copiose, illuminate venustate docerent, et quidem magna cum Sapientium totius orbis, nec minore futurae in perpetuum memoriae laude...

"At deerunt in Romano sermone plurima novarum rerum vocabula". Hic falluntur imperiti, putantes multitudinem tantum nominum, earum praecipue rerum quae magis usui vitae subjiciuntur, facundiam sermonis constituere et copiam. Advertendum est hujuscemodi vocabula omnium esse linguarum ac gentium, et nova ubique novis nominibus signari. Sicut cottidie evenit ut recens exortae res, primum ab his qui invenerunt, deinde a reliquis populis, nulla grammatices aut philosophiae lege vetante, iisdem vel parum diversis nominibus nuncupentur; neque egestiores Latina aut Graeca lingua (quas penes eadem potestas est nomina illa usurpandi) inde dici possunt, idcirco quia veteres illi, res quae nullae omnino tum temporis erant, non nominabant..."

Hactenus quae nos quidem ex hoc libello invenimus cujus neque qui fuerit exitus neque num illorum maximorum Principum quos invocabat quisquam ei rescripserit comperire nobis non licuit. Utique ex illa ROMA - TULLIA quam somniavit Michaël Olmo num desiderium modo, nihil spei supererit?

G.A. BERGERE.

Theodericus SACRE carmina Latina, quae Iosephus TUSIANI Neo-Eboracensis contexit, collegit et hoc anno edidit. Cuius libelli index est:

IN EXILIO RERUM CARMINA LATINA

Bibliotheca VITAE LATINAE (Aubanel- Avignon)

Infra nobis proponit novissimum ineditumque poematum:

OCCASUS BRUXELLENSIS

Grates redde tuas, Sol, teneris deis
qui lumen tibi, non mentis imagines,
concessere: hominum nescis atrociam,
nescis nostra tremenda ultima crimina.
Caelo corpora humi mortua despicias
sed matrum lacrimae, sed lacrimae patrum,
fortunate!, nihil significant tibi.

Iosephus TUSIANI Neo-Eboracensis

Lucas WILLEMARCK, Foundationis Melissa secretarius, usque ad finem huius anni particeps erit legationis Belgicae ad sedem Foederatarum Nationum. Neoeboraco ad nos misit hunc commentarium, quo commemoratur

DIES NATALIS FOEDERATARUM NATIONUM

Iam quadragesimus annus peractus est, cum populi omnis orbis terrarum horroribus secundi belli mundani exterriti atque consilio rebus gentium melius moderandi moti ad societatem omnium populorum condendam convenerant, ut pax perpetua hominibus tribueretur.

Quae societas, cui nomen foederatarum nationum datum est, maxime duobus institutis gubernatur, quorum alterum conventus generalis appellatur omnibus e rebus publicis mundi compositum, alterum concilium securitatis e quindecim, quae praeter quinque membra perpetua, res publicas Americanorum, Sovieticorum, Anglorum, Francogallorum Sinicorumque per binos annos eliguntur.

Quae cum ita essent, conventus generalis foederatarum nationum potentes huius mundi hoc anno Neoeboracum vocavit ut vitreo in labyrintho una diem natalem celebrarent.

Ita evenit ut praesides regesque undique sedem neoeboracensem peterent ut suam quisque caneret laudem foederatarum nationum, quae si non exstarent, quis est qui neget populos populis multo magis lupos futuros fuisse.

At accidit perincommode quod somnia, vota verba pulcherrima non semper cum rebus ipsis congruunt, quia iterum iterumque rerum publicarum moderatoribus nihil maiori est curae quam ut potentiam consequantur, etsi talia

perficere non possunt nisi in armis virtutibus legibusque anteponeendis.

Concilium enim securitatis, quamvis olim custos pacis creatum esset, cum quinque membra eius perpetua varias propter mutuas dissensiones raro operam paci una servandae darent, sitim belli evellendi non explevit.

Tot tantaque sunt discordiae Americanorum et Sovieticorum ut concilium securitatis impediatur quominus munere belli proeliique vitandi fungatur. Accedit quod illud concilium, rebus sic stantibus, etsi sibi de lege lata summum imperium non deest, vix tamen ulla vera certa que consilia pacis servandae armorumque deponendorum cepit, quia consensus membra perpetua defecit.

Quamvis nullo modo dubitari possit quin a foederatis nationibus conditis maxima spes pacis aeternae in dies minor habita sit, oportet tamen, cum Neoeboraci bellum gerentibus occasio secreto de indutiis agendi praebeatur, spem non omnem demittamus.

Quin etiam quot bella per tacitos pacis interpretes neoeboracienses non indicta sint, dici non potest.

Lucas WILLEMARCK Lovaniensis

Maximo nobis gaudio est scriptum in lucem edere ab Alberto GRISART missum. Plurimis notus est ille professor emeritus athenaei regalis Viroviaci Eburonum (Verviers in Regno Belgico) et universitatis Canadensis Laval (in urbe Quebeco). Albertus Grisart, doctor philologiae classicae universitatis Leodiensis, diutissime Caesaris opera perscrutatus et diligentissime conatus est demonstrare quae fuissent Caesaris itinera per Galliam Belgicam. Librum Francogallice conscripsit de "Portu Itio et Caesaris navigationibus in freto Gallico", qui proximo anno in publicum proponetur. Recentius Latine conscripsit synthesin suarum indagacionum de Caesaris itineribus per Galliam Belgicam, quae post "Portum Itium" in lucem edetur. Cuius operis nobis nonnulla excerpta infra proponit.

DE ATUATUCORUM POPULO ET CLARISSIMO OPPIDO.

I. DE POPULO. In Caesaris bello Gallico (IV, 29,4-5) legimus Atuátucos partem minimam fuisse Cimbrorum Teutonorumque qui "custodiam ex suis ac praesidium sex milia hominum una reliquerunt". Qui duo populi Celtici, e Scandinavia profecti, postquam multos annos in media Europa uagati sunt, in occidentem uersus, Danubium sequentes, ad huius fluminis fontes peruenerunt et tandem Rhenum circa annum 110um a. C.n. transierunt; quibus omnibus cuncti assentiuntur.

Antea autem Remi Caesari dixerant (II, 4,2) : "Belgas ... esse solos qui patrum nostrorum memoria, omni Gallia uexata, (1), Teutonos Cimbroque intra fines suos ingredi prohibuerint; qua ex re fieri uti earum rerum memoria magnam sibi auctoritatem magnosque spiritus in re militari sumerent."

De qua re Camillus Jullian, quem secuti sunt multi auctores, ratiocinationes et solutiones sibi finxit, implicatas et intricatas, quae meo quidem iudicio accipi nullo modo possunt. Secundum enim eum Cimbrum sine Teutonis (id quod Caesar et Remi simul redarguunt : (II, 4,2; 29,4) Rhenum transierunt prope Manhémum (Mannheim) in ducatu Badeniaco (Baden) inter Mogontiacum (Mayence) et Carolorūham (Karlsruhe); tandem in Francogalliam per Rhenaniam-Palatinum et per Lotharingiam (Lorraine), Belgis ergo non offensis (!) contra id quod Remi adfirmant. Secundum autem eundem Camillum Jullian, post proelium ad Arausionem (Orange) anno 105° a.C.n. Cimbrum et Teutoni discesserunt, Cimbris sibi Occitaniam (Languedoc) et Hispaniam reseruantibus, Teutonis Francogalliam praedandam uel domandam accipientibus (quam tamen iam antea percurrerant!); sed, a Francogallia in septentriones uersus ad "Belgium" redeuntes, Teutoni sine Cimbris (id quod denuo Caesar et Remi redarguunt) Belgas tum solum offenderunt : "Teutoni ab eorum territorio remoti sunt. Id unum obtinere uel capere potuerunt : regionem Namurci (Namur)". Sic concludit Camillus Jullian.(2).

In hoc ratiocinationis modo discrepantiae incredibile esse mihi uidentur, praecipue inter "Teutoni ab eorum (id est Belgarum) territorio remoti sunt" et "capere potuerunt regionem Namurci". Nam ideo, ut, a Francogallia uenientes, Namurcum attingerent et deinde a Namurco in Francogalliam reuerterent inter annos 105um et 102um a.C.n., Teutoni bis transire fuissent Belgae (non solum saltem "Belgium", quod re uera totum in Francogallia situm est inter flumina Sequanam et Matronam usque in Atrébatas). Porro Remi, quorum patres huius euentus aequales et finitimi fuerant, adfirmant Teutonos et Cimbro intra Belgarum fines ingredi non potuisse.(3).

Contra Camillum Jullian mihi solutio simplicior et dilucidior accipienda esse uidetur : Teutoni Cimbrum circa

annum 110um a.C.n. Rhenum medium transierunt, id est inter urbem Wesel et Confluentes (Koblentz), et eo consilio, ut in Francogalliam irent, magnam uiam naturalem et ad bella et ad mercaturam aptissimam secuti sunt, quae "uia inter Samaram (Sambre) et Mosam" uocatur hodie quoque et pars est antiquissimae uiae quae a Colonia (Cologne) ad Samarobriam (Amiens) ducebat per eam regionem quae sub Mosa et Samara in meridiem uersus sita erat : Lenione (Leignon), Cella (Gendron-Celles), Heria super Mosam (Heer-sur-Meuse), Dotherpa (Dourbes), Cimacum (Chimay).

Prope Cimacum Teutoni et Cimbrum Belgas quosdam offenderunt, qui in itinere suo ad Francogalliam uersabantur, id est Neruios (4) : nam Cimaci occurrerant fines Neruiorum et Atuatuorum; uirtus autem militaris Neruiorum satis nota est adhuc sub Caesare. A Neruiis ergo repulsi, Cimbrum Teutonum in orientem uersus iter flexerunt ad Treueros, qui Galli uel Celtae (cf. I,1,1), sed non Belgae erant; deinde in meridiem uersus per illud celeberrimum "foramen" quod hodie adhuc "la trouée de Metz-Nancy" uocatur, id est per Mediomatricos (Diuodurum siue Mettis=Metz) et Leucos (Tullum uel Tullium=Toul et Nantiacum=Nancy); tandem in Francogalliam peruenerunt : sic in Belgarum nullius ciuitatis fines ingredi non potuerunt neque debuissent. Sed, priusquam cursum ad Francogalliam a Belgis rursus renouarent, Cimbrum Teutonum, ideo, ut praedam usque eo captam tuerentur, "custodiam ex suis et praesidium sex milia hominum una reliquerunt" (II,29,4) in eo ipso loco (id mox probabitur) ad quem Caesar circiter annis L postea, id est anno 57° a.C.n., ad oppidum Atuatuorum aggrediendum ueniet. Atuatuoci enim hoc anno, ex Neruiis redeuntes, in quos ad proelium prope Sabim flumen nimis tarde aduenerant (II,29,1), congruenter naturae refugerant in oppidum firmissimum et proximum fines communes cum Neruiis prope Cimacum, ceteris castellis oppidisque desertis (II,29,2). Id autem oppidum quod elegerant Atuatuoci eo consilio, ut sese contra Caesarem defenderent, expugnari non posset, "cum ex omnibus in circuitu partibus altissimas rupes despectusque haberet", nisi longa obsidione tali qualem Romani adhibere solebant. Nam ab anno 110° a.C.n. usque ad annum 57um a.C.n. Germanorum Cisrhenanorum oppugnationibus restiterant. Porro Caesar paulo antea (II,6,2) explanat Gallorum eandem atque Belgarum oppugnationem esse (Atuatuoci autem ipsi Galli erant sicut Belgae) et eos obsidionis artem non nosse, sed subitum omnibus copiis impetum magnum et tandem post aliquot impetus frustra factos alio abire. Ceterum Atuatuoci nullam adhuc occasionem habuerant modum obsidionis Romanorum cognoscendi (5). Ergo uerisimiliter sperabant, quoniam expugnari non poterant, Caesarem quoque, sicut Gallos et Belgas, alio abiturum esse, tanto magis quod "post eorum (id est Cimbrorum Teutonorumque) obitum, multos annos a finitimis exagitati, cum alias bellum

De IBERICA RELIGIONE ante Romanos quid notum sit.

7.

Ad Ibericam religionem explorandam, his tribus modis uti possumus : Litteratura, Archaeologia atque Epigraphia.

Sed tamen Graeci Latiniq[ue] auctores pauca sparsim de ea tradunt, et desunt scripta lingua indigena.

Ne Christiani quidem auctores, nisi S. Martinus Dumiensis, qui plus de Romanorum religionis reliquiis quam de Iberica religione tractat. Multae votivae inscriptiones inventae sunt, sed tantum deorum nomina tradunt, et raro eorum natura. Aliquando ob philologicam analysim ea natura reperitur.

Archaeologia non multo uti possumus, quia in Hispania rariora sunt idola quam in Gallia aut in ceteris provinciis. Hispanorum deorum imagines tantum duodecim inventae sunt.

Religio in Hispania videtur fuisse magnam partem similis religioni in Gallia, quamquam quaedam dissimilitudines sunt; apud Hispanos, druides, idola atque templa fere omnino desunt. Etiam Numantinorum Vacceorumque opiniones de vita futura dissimiles Gallorum opinionibus sunt.

Contra, non solum vaticinationis methodi sed etiam v.g. arborum cultus, fere iidem ac in Gallia et tam propagati quam illic sunt.

Magna sacra collectiva atque saltationes rituales faciebant. Varia animalia censebant sacra.

Epigraphia magis quam CC deorum nomina tradidit; contra in litteratura tantum VI invenimus, assimilata Latinis deis plus minusve. Ex hoc polytheismus atque animismus deducitur.

Maxima epigraphicarum inventionum copia in regione septentrionali occidentali est. In ea regione lente et tarde Romani penetraverunt. Contra in regione meridionali orientali tantum quaedam lapidea tabula, in qua cuiusdam dei indigenae nomen inscribitur, inventa est. Generatim deorum nomina tantum semel testificantur, quod etiam in Gallia frequens est, nam plerique deorum regionales sunt. Endovellicus et Ataecina, de quibus infra paucis dicemus, maxime culti erant.

Hispanorum et Gallorum pantheon simile est. Praesunt tres dii : unus qui artium inventor est (Mercurio assimilatus), alter caelestia regebat (Iovi assimilatus), tertium bellicosus (Marti assimilatus). Erant etiam dei infernales (v.g. Endovellicus), atque numina fontium, arborum, etc.

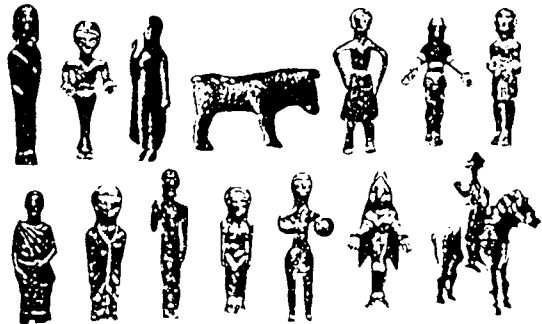
CENTRALES POPULI : Celtiberorum religio valde male nota est. Probabiliter deerant sacerdotum collegia, tam praestantia apud Gallos et Hibernos. Quod de Germanis Caesar dixit, applicari potest : "Neque druides habent qui rebus praesint" (BG, VI,21)

Neque suos deos templis concludebant; apud montes aut fontes, semper sub divo inmolabant.

Civitates collectiva sacrificia faciebant, sicut Germani.

Florus (I,34, 12) de Numantinis dicit : "Compulsi primum ut destinata morte in proelium ruerent, cum se prius epulis quasi inferiis implevissent carnis semicrudae et coeliae". Etiam Diodorus (XXXIII,7,2) narrat ut Viriatus, peractis epulis, "θυσας δε τας θεας και τα νομιζομενα παρ' Ιβηρσι ποιησας ...". Talia etiam Germani Gallique faciebant. Erant etiam montes sacrati. Etiam saeculo primo p.C.n. quercetum quoddam venerabatur. Plinius (NH XVI, 249-251) describit cultum arborum a Gallicis druidibus peractum : "Non est omittenda in hac re et Galliarum

LOS IBEROS

EUROPALIA 85 ESPAÑA

admiratio. Nihil habent Druidae - ita suos magos appellant - visco et arbore in qua gignatur, si modo sit robur, sacratius. Iam per se roborum eligunt lucos, nec ulla sacra sine earum fronde conficiunt, ut inde appellati quoque interpretatione Graeca possint Druidae videri. Enimvero quidquid adgnascatur illis e caelo missum putant signumque esse electae ab ipso deo arboris. Est autem id rarum admodum inventu et repertum magna religione petitur et ante omnia sexta luna, quae principia mensum annorumque his facit, et saeculi post tricesimum annum, quia iam virium abunde habeat nec sit sui dimidia. Omnia sanamtem appellantes suo vocabulo, sacrificio epulisque rite sub arbore comparatis duos admovent candidi coloris tauros quorum cornua tum primum vinciantur. Sacerdos candida veste cultus arborem scandit, falce aurea demetit, candido id excipitur sago. Tum deinde victimas inmolant precantes, suum donum deus prosperum faciat his quibus dederit. Fecunditatem eo potio dari cuicumque animalium sterili arbitrantur, contra venena esse omnia remedio."

Probaliter, similiter apud Hispanos factum erat; arborum cultus valde propagatus apud Hibernos Gallosque erat; in Gallia inventae sunt arae Fago, Sexarbori deo atque Sexarboribus consecratae. Ei populi valde hospitales erant; Diodorus (V,34,1) dicit : "Οις δεαν οι ξενοι συνακολουθησωσι, τουτους επαινουσι και θεοφιεις ηγουνται". Hoc non solum hospitalitas sed verum hospitium religiosum videtur. Credebant etiam animalia aut res diversas quibusdam hominibus mittere deos; eos homines dei tutabantur. Florus (I,33,14) dicit : "Olyndicus, qui hastam argenteam quatiens quasi caelo missam vaticinanti similis omnium in se mentes converterat."

Anno 152 a.C.n. cum Marcellus Nertobrigenses obsideret, "Νερτοβριγες δε, προσαγομενων αιτοις μηχανηματων αμα και χωματων κηρυκα πεμψαντες λυκην αντι κηρικειου περικεμενον ητσου σογγωμην". (App. Ib,48). Fortasse ex hoc facto deduci potest quendam deum inferum extitisse cuius signum, apud Gallos, lupi cutis erat. Ei erat nomen "Sucellus" - qui optime percutit -. Iam multae arae funerariae lupis insculptis inventae sunt. Ergo, certe quaedam relatio inter lupos et mortem esse debet. Etiam apud Graecos aliquando mortui homines lupi cutem induentes apparent.

Iohannes Albertus MORENO TORTUERO
Alumnus Matritensis

SEQUETUR IN PROXIMO NUMERO

deus in deorum

Feriis Latinis Olbiensibus, quae diebus 25/VIII-1/IX anni 1984¹ habitae erant, atque earum relatio in VOCIS LATINAE fasciculo 77° (anno 1984°, pp. 326-330) legi potest, non omnino similes fuerunt Ferae Latinae Antipolitanae.

Anni tempus quod, variis de causis, eligere coacti sumus, id est a die 2° ad diem 9um mensis iulii hujus anni 1985¹ non satis fuit idoneum. Multi enim eorum quos venturos sperabamus, invitationem nostram, sive propter pericula scholastica corrigenda, sive aliis curis prohibiti, recusare debuerunt. Ita factum est ut septem tantum participes per totas ferias adessent, inter quos numerandus est earum Moderator, Pater Suitbertus SIEDL, O.C.D. Eis tamen alii undecim sunt addendi, qui per dies aliquot nobiscum manserunt, vel nonnullas audierunt lectiones, atque ita per se experti sunt latinitatem vivam non esse fabulam quandam omnino ridiculam.

Quae paucitas participantium eo magis dolenda fuit quod "Complexus Scholaris Centri Culturalis" (ut aiunt), cui SOPHIA ANTIPOLIS nomen est, centenos accipere potest participes.

Est autem SOPHIA ANTIPOLIS urbs quaedam, non longe ab ANTIPOLI (*prov. Antibio, gall. Antibes*) in finibus municipii VALLIS BONAE (*prov. Vau-Bono, gall. Valbonne*) nuper aedificata, in qua inveniri possunt, non solum Lyceum Internationale aliaque aedes scholasticae in quibus commorati sumus, sed etiam officinae scientificae, industriales, mercatoriae tum publicae cum privatae, atque domus et tabernae cujuscumque generis ad vitam tot hominum necessariae.

Unde facile intellegitur globulum nostrum minimum in hac immensitate quasi Babylonica paene nihil fuisse. Omnes tamen qui nomen suum dederant ad rectam aedem -fortasse non sine ulla haesitatione vel anxietate- tempore dicto pervenerunt et ad hunc hodiernissimum vitae modum, a quiete et tranquillitate Ferialium Olbiensium valde differentem, cito assumpti sunt.

Partem Ferialium in locis scholasticis egimus, in quibus erant cubicula nostra et aula studiorum, ab eisque refectorium ducentis fere metris distabat, partem in locis externis. Primum igitur de lectionibus dicemus, deinde de occupationibus externis.

Post allocutionem introductoriam, Pater Suitbertus SIEDL more suo suavitatis ut participum unusquisque de vita sua quidquam loqueretur. Exemplum ipse praebuit primus. Ceteri eum imitati sunt. Quae consuetudo maxime utilis est ad cognitionem reciprocam confovendam, atque ad linguas exsolvendam.

Nonnullos quoque adhortatus est ut de re aliqua orationem brevem parent, quam postero die coram ceteris recitent. Itaque Maria PADOVAN, institutrix, de fide Polonorum et de eorum pietate erga Mariam Virginem in CZESTOCHOVA seu JASNAGORA locuta est, Fortunatus ~~antem~~ GIACOMINI, argentarius emeritus, de inscriptionibus latinis quibusquam disseruit, quae passim in viis publicis legi possunt, sicut "CENTRUM", vel "INTRA MUROS", etc, quas inscriptiones latine poni suadet nova societas "VOX EUROPAE"; locutus est etiam Fortunatus noster de Missis Latinis in Africa Nigra cantatis, et de praconiis latinis quibus, exempli gratia, in quibusdam ephemeridibus, cervisia

Abbatiae Leffensis latine laudatur.

Pater Basilius HYPEAU, O.S.B., non solum tabula atra usus (quae tabula forte tunc alba erat), sed etiam canendo, artem Latinorum metricam nos vividissime docuit. Exposuit etiam quam ratione monasteria aedificarentur, et praecipuarum monasterii partium nomina explanavit.

Clemens Julius MYSCA (C. Desessard), machinator rude donatus, textum oratiunculae "De Isaaco NEWTON cum VITRUVIO theoria undulatoria conjuncto", quam is in Conventu Dunelmensi pronuntiaturus erat, distribuit, eumque verbis simplicissimis in tabula explanavit; deinde variis quaestionibus respondit hujusmodi: Quid significant verba "soni murus?" effectus DOPPLER "?" etc...

Gaius LICOPPE, medicus et radiologus Bruxellensis, quamquam multis negotiis et ad artem suam et ad causam nostram pertinentibus maxime occupatus erat, apud nos tamen ipse cum sua familia per unum diem integrum humanisse demoratus est. Illius opera factum est ut primam phonocasetam ejus seriei quae "MELISSAE Emissiones Latinae" vocantur audire possemus. In qua phonocasetam haec, inter alia, laudanda sunt:

- Interrogationes Patris EICHENSEER ab Inga PESSARA;
- AD MAJORA, carmen;
- De Ludis Augustanis quorum sententia fuit "AMOR DOCET

MUSICAM", et de Jani NOVAK decessu;

- Carmina recitationesque ab aliis clarissimis Latinitatis fautoribus.

Idem quoque nobis in albo projectas ostendit lepidissimas diapositivas, quas ipse in Persia (seu Irania) et in Turcia photographaverat, aptissime conjunctas cum phonocasetam Latina explanatoria.

Diana LICOPPE, linguarum classicarum profestrix, commentarium "MELISSA" praesentavit, et documentum quoddam parvulum, sed opportunissimum attulit, quod duobus tantum verbis scriptis constat:

LATINE LOQUI ♥

quibus tertium addendum est: "amo", cordis imagine designatum. Quod emblemata chartaceum in omnibus locis idoneis conglutinare utilissimum erit, e. g. super autoraedarum nostrarum vitras, sicut nos ipsi statim fecimus!

Nec defuerunt disputationes multae, praecipue de novissimis notionibus latine significantis, vel a Patre Suitberto -qui propter scientiam atque usum quibus pollet linguae hebraicae et antiquae et hodiernae multa de hac re utilia docere poterat- vel ab aliis inceptae. Quorum nonnullae certam conclusionem non habuerunt; e. g. quomodo eleganter significanda sit latine notio illa hodierna quae anglice "fashion", gallice "la mode" dicitur?

Ultimo die, de Ferialibus Latinis in Provincia proximo anno futuris disputatum est, neque tamen usque nunc locus ullus inventus est huic rei omnino aptus (sicut est TINJA in Carinthia). Lectores igitur nostros rogamus ut hac de re sententiam suam nobis aperiant, a quibus adjuti solutionem optimam eligere possimus. Quo citius, ut aiunt, eo melius!

Partem Ferialium, sicut supra diximus, haud neglegendam

extra Complexum Scholarem egimus.

Cum in complexu illo nullum esset sacellum, Missa quotidiana in ecclesia VALLIS BONAE celebranda erat. Paroeciae Vallisbonensis Curio locos sanctos sacerdotibus nostris benignissime aperuit. Per septimanam, paucissimi incolae nobiscum sacris mysteriis aderant. Dominica autem die, qui fuit dies 7/VII/85, fideles multi convenerunt, qui fortasse decem vel quindecim abhinc annis nullam missam latinam audierant, neque unquam homiliam latinam. Omnia tamen feliciter evenerunt. Ne hospitem nostrorum patientia abuteremur, lectiones lingua gallica tantum recitatae sunt, homilia autem a Patre Suitberto breviter latine et aliquantulo longius gallice prolata est. Quid sine dubio incolis paene omnibus placuit, qui toto corde cantus gregorianos nobiscum, et multo melius quam nos, concinuerunt.

Die 4/VII/85, adiimus ad Centrum Inquisitionum Archaeologicarum, quod ipsum in SOPHIAE ANTIPOLIS finibus situm est. Invitati enim eramus ab ejus Moderatore, Bruno HELLY, viro amoenissimo linguaeque graecae cultore eximio. De cujus Centri muneribus per magnetoscopicam casetam edocti sumus. Cum autem sic occasio technica praeberetur, iisdem in locis comoediam Plautinam "RUDENS", cujus casetam Gaius LICOPPE humanissime nobis anno proximo dono dederat, admirari potuimus. Deinde unam ex officinis visitavimus, cui praeest Joannes DESSE, palaeozoologus. Ipse piscium spinas, in locis variis invenit, methodice colligit, examinat, comparat. E quibus studiis mirabilia quaedam deducit, quae non solum ad pisces ipsos pertinent, sed etiam ad vitam praehistoricam, antiquam vel recentiore eorum hominum qui iis piscibus vescebantur. Unde evenit ut nos inauditum quendam archaeologiae aspectum miraremur, illi vero de linguae latinae utilitate certior fieret.

Archaeologorum consiliis freti, duos viros invenimus doctissimos, quibus ducibus uteremur ad duas urbes antiquas perlustrandas.

Primus fuit Petrus COSSON, litterarum classicorum professor emeritus, atque idem archaeologus. Qui etiam lectionum nostrarum particeps fieri dignatus est, atque ita amicus nobis factus est carissimus. Eo duce urbem ANTIPOLIM ipsam et Musaeum ejus Archaeologicum visitavimus, die 5/VII/85. Nobis etiam singulariter concessum est ut, in sacello Sancto Spiritui olim dicato, effossiones inspiceremus mirabiles, quibus vestigia ab aetate protohistorica usque ad Medium Aevum pertinentia detecta sunt. Gratias ingentes huic viro doctissimo reddimus, per quem tam multa quae antea ignorabamus, et antiqua et recentiora, de illa urbe didicimus.

Alteri nomen erat Rogerius CASTAGNE. Is, cum Forojuliensis esset, urbem suam celeberrimam nobis monstravit, die 8/VII/85. Ejus urbis reliquiae Romanae fidelem antiqui oppidi imaginem etiam nunc oculis praebent. Multis enim in urbis partibus supersunt moenia, aquaeductus, portae (quae a Gallia et Roma nomen habent), portus, thermae, amphitheatrum, theatrum, quibus addenda sunt vestigia recentiora neque eo minus mirabilia, sicut Cathedralis Ecclesia cum suo antiquissimo Baptisterio. Item nobis singulariter licuit ut in locum intrarem in quo seponuntur effossionum extracta -vasa, instrumenta, etc..., sive integra sive fracta sunt- atque ibi cum archaeologis qui ea

colligunt illis student maximo cum gaudio collocuti sumus.

Post meridiem ejusdem diei, autoraedis propriis vecti (duae omnino sufficiebant), aquaeductum Romanum, 40 km. longum, quantum fieri potuit secuti sumus, eumque duobus in locis notabilibus inspeximus et photographavimus. Quorum locorum prior non longe a FOROJULIO distat atque "Arcus Gargalonis" vocatur, eo quod ibi aquaeductus vallem rivuli Gargalonis (prov. *Gargaloun*, gall. *Gargolon*) transit. Alter, prope ductus originem, "Rupes Excisa" dicitur (prov. *Roco Taiado*, gall. *Roche Taillée*). Romani enim ibi rupem exciderunt, altitudine circa 10m, latitudine 2m., longitudine 30m., nam in eo loco vallis fit altissima et abruptissima, atque ideo nulla erat solutio melior ad aquaeductus clivum optimum obtinendum.

Deinde ad VALLEM BONAM redeuntes, per Montes Praealpinos transivimus, quorum nonnulli 1000m. altitudinis attingunt. In loco qui "CAUSSOLS" dicitur brevi constitimus, ubi Observatorium Astronomicum situm est, quod gallice vocatur C.E.R.G.A (*Centre d'Etudes et de Recherches Géodynamiques et Astronomiques*). Ibi a viro quodam sapiente didicimus Geodynamicam scientiam esse motuum Terrae ejusque satellitum (etiam arte factorum). Per anomalias enim satellitum revolventium, quorum motus neque omnino circulares sunt neque perfecte elliptici, anomaliae Terrae, quae nec ipsa perfecte rotunda est neque eandem ubique densitatem habet, novo modo cognosci possunt.

De his tandem montibus descendimus per vicum GORDONIUM (prov. *Gourdon*, gall. *Gourdon*) qui, super rupem perabruptam aedificatus, vallem altissimam fluminis LUPI (prov. et gall. *Loup*) splendido prospectu supereminet.

Praeterea, quamquam id in programmate provisum non erat, Dominica die (7/VII/85) post meridiem, alteram partem Montium Praealpinorum, magis mediocris altitudinis, transivimus. Per SANCTUM PAULUM a VENCIA et per VENCIAM ipsam usque ad praedium C.J. Myscae pervenimus, quod super oppidum *Gattiero* dictum (gall. *Gattières*) situm est et flumini VARO (prov. et gall. *Var*) quadrigentes metris supereminet. Ibi, secundum viam quamdam satis antiquam neque etiam nunc bitumine stratam postquam longiusculam deambulationem habuimus, vino albo CASTELLI NOVI (prov. *Casteu-Nou de Pape*, gall. *Chateauneuf du Pape*) sitim nostram hilares sedavimus.

Die ~~lond~~ Martis 9/VII/85, post prandium, cui, propter illius Complexus immensi hominum frequentiam, tum solemnitas cum intimitas illis Conventibus idoneae aliquantulo deerant, sodales ultimi, quorum numerus tunc quinque non superabat, sibi invicem vale dixerunt ut domum quisque suam rediret.

Quamquam in his Feriis multa quae effici potuissent desideranda manserunt, non speramus tantum sed et scimus earum participes operam suam omnino non perdidisse. In hac tamen opella veritatem non offuscare maluimus, ut ad futuras Ferias melius habendas animos nobis addat proverbium illud:

ERRANDO DISCITUR.

P. Basilius HYPEAU C.J. MYSCA

De FERIIS LATINIS SYRACUSANIS.

Quis non amat Siciliam, insulam inter omnes fortunatam? A die 22um ad diem 31um mensis Augusti Ferias Latinas iucundissimas agebamus Syracusis, quam urbem nemo ignorat qui Platonis et Titi Livii et Ciceronis libros aliquando legit... Alii tramine ferriviario Syracusis (quam longum iter!), alii per aerem Cataniam (itinere magno pretio!) pervenerunt et post diurnam inquisitionem reppererunt istam viam novam quae Serradifalco appellatur, et ubi gratissima domus "Getsemani", muro optime saepta, sita est. Nescio quomodo eam invenerit Silvanus, quem primo mane ex fenestra aspexi sua autoraeda advehentem Mateldam filiam et Vitalem filium et Marcum, amicum Germanum. Beatae amicae nostrae, quae jam in aeriportu autoraedam conduxerant, iam decem dies Siciliam perlustraverant et nos duas (ex Helvetia profectas) paene cottidie ad litus vehebant... Sed iuvenes quoque (plurimi Austriaci) - pedibus! - lautum ibant ad litus propinquum ex nostro colle speciose visum. Itaque quis miretur eas ferias balnearias et "turisticas" factas esse non minus quam Latinas? Haud scio an Pater Suitbertus vere iratus sit quod non omnes semper sessionibus plenariis interfuerunt.

Fuimus (32). Aliquot autem vel tristi vel laeto eventu prius abire debebant, id quod valde dolebamus; nos decem diebus laetissime fruebamur, praesertim quod sorores Sicilianae egregios cibos nobis parabant, quod Siciliae fructus dulcissimi et Siciliae monumenta pulcherrima sunt, quod conventus nostros in horto amoenissimo habebamus. Odilia et Hildegardis et ego valde delectabamur quod cantum Gregorianum cantare poteramus, illum magnificum et nunc derelictum et rarissime cantatum. Maximo nobis gaudio fuit amicam nostram Colettam, musicae peritissimam, ex Lausonio (Lausanne) nobiscum venisse et nobis severam cantus magistram fuisse. Etiam nunc admiramur patientiam tuam, carissima Coletta, et maximas gratias tibi agimus!

Monumenta Graeca et Romana plurima et pulcherrima in Sicilia esse nemo nescit. Ergo nos 2 itinera fecimus autoraeda longa a viro Siciliano optime gubernata: alterum Taorminam, alterum Agrigentum. (Quanto gaudio tum hora matutina quinta et quadrante ex somno excitati simus, nemo est quin excogitare possit!). Summa voluptate autem meridie Taorminae sedimus in teatro Graeco et admirabamur Aetnam fumantem post scaenam... Et postridie non minore voluptate in via templorum Agrigenti. Quis non audiebat Ciceronem dicentem: "Herculis templum est apud Agrigentinis non longe a foro sane sanctum apud illos et religiosum"?...

Sed etiam veterem urbem videre potuimus, Georgio Panormitano prudentissimo duce. Quot gressus ascenderimus et descenderimus ad vestigia Romana et Graeca videnda, antequam in aedibus sacris Sextam recitarem, solus Georgius scire potest. Georgius in universitate Panormitana etiam nunc linguae Arabicae et textibus antiquis studet; sed iam tanti ingenii est, ut sine ullo labore textum Graecum vel Arabicum in linguam Latinam vertere possit. Et insulam Siciliam optime novit et vehementissime amat et magno cum gaudio monstrat. Cum eo cantabamus et ridebamus et invisimus Syracusarum pulcherrima monumenta: Fontem Arethusam, theatrum, Dionysii aurem, Latumias, e quibus Cicero Gavius illum miserimum aufugisse narrat... Cum eo ascendebamus in Euryalum, unde Archimedes classes hostium delevisse dicitur, et ubi tertio saeculo ante Ch.n. Marcellus illacrimasse narratur, "partim gaudio tantae perpetratae rei, partim vetusta gloria urbis" (Titus Livius).

Quis anno proximo in Feriis Latinis Olbiensibus cognoverat Silvanum Bononiensem? Multum nobiscum cantavit et risit et etiam partes Megadori egit in fabula Plauti quae Aulularia vocatur, et cuius Odilia aliquot textus attulerat. Bene merita es de nobis, Odilia! Te duce amici et amicae iucundissime Plauti textus recitaverunt. Nonne auditis patrem Suitbertum (cum fusco velamento in capite) dicentem: "Ego sum Lar familiaris ..."? Marcus Euclionis partes egit et Coletta Staphylae, quam homo avarus "decies uno die ex aedibus extrusit". Risus noster etiam valde commotus est ab Eunomia, vidua quinquaginta annorum (Hildegardis) et Megadoro (= Silvano!), eius fratre qui avari hominis filiam diligebat...

Aulula amissa velocius inventa a parvo Megadori servo (Ermannus, parvus discipulus Agordinus, ejus partes egit) fabulae finem maturiorem fecit quam spectatores optaverant. Quando et ubi alteram Plauti fabulae partem agetis, clarissimi histriones? Fortasse anno proximo in Francogallia meridionali?

Vobis omnibus gratias plurimas!

Valete, cari comites!...

Elisabetha THOSS Luxemburgensis

DE ATUATUCORUM sequitur p. 6

inferrent, alias inlatum defenderent, consensu eorum pace facta, hunc sibi domicilio locum delegerant" (II,29,5) et tandem inter finitimos dominari (II,31,6) et stipendia obsidesque ab iis exigere consueverant, e.g. ab Eburonibus (V,27,2), Germanorum Cisrhenanorum fortissimis.

Adnotationes :

(1) "Omni Gallia uexata": hic "ablativus absolutus" non "temporalis" est, id est significans "postquam omnis Gallia uexata est", sed "adversativus", id est significans "cum tamen omnis Gallia uexaretur" (id est Gallia quae postea Celtica appellata est). His verbis Neruiorum paucitas Celtarum multitudini comparatur et opponitur. Forsitan e tali confusione in explanatione ablativi absoluti Camilli Jullian error ortus est.

(2) Camillus JULLIAN, Histoire de la Gaule, III, 1920, pp. 53 sq.

(3) II,4,2. "Patrum nostrorum" in hac Remorum "oratione obliqua" significat "Romanorum patrum": nam, si Caesar "Remorum" significare voluisset, ei scribendum fuisset non "nostrorum", sed "suorum". Sed id non solum Romanis, sed etiam Remis valet (e.g. Iccii et Andecumborii (II,3,2) patribus).

(4) Pro Neruiis cogitari posset de Remis, quorum fines occurrerant cum Neruiorum (et Atuatucorum) finibus in vicum Fabricam (uel Fornacem) Philippi (Forge-Philippe), paulo sub Cimaco. Sed, si ita fuisset, de patrum suorum facinore gloriari essent Remi; contra (II,4,3) ironice loquuntur de iis Belgis qui Cimbros Teutonosque intra fines Belgarum ingredi prohibuerint: in hac Remorum sententia indoles resistentium dilucide cum feritate et iactatione Neruiorum congruunt (vide II, 4,8; 15,5).

(5) Quidquid J.M. DUVAL, Une enquête sur les enceintes gauloises de l'Ouest et du Nord, in Gallia, 17, 1959, pp. 41-50, contendit, Caesar, antequam Atuatucos aggressus est, Nouiodunum Suessionum non vera obsidione adortus est, sed tantum id "ex itinere oppugnare conatus... expugnare non potuit. Castris munitis, vineas agere quaeque ad oppugnandum usui erant comparare coepit". Unde Suessiones his apparatibus "permoti, legatos ad Caesarem de deditione mittunt" (II, 12, 2-5). Ceterum J.M. Duval falso Atuatucos inter Belgas numerat et iniuria sustinet Atuatucos novum archetypum Belgicum oppidi invenisse. Re vera Atuatucorum oppidum ante Atuatucos iam stabat. De his omnibus rebus, vide Albertum GRISART, Trois localisations nouvelles..., in Romana-Contact (Braine-l'Alleud), 1972, III-IV, p. 8 et adn. 42, pp. 39-41. Neque in Atuatucorum quidem oppidum Caesar minimam ueram obsidionem fecit, sed eos solum uallo circummuniuit, ne ex oppido excursionses denuo facerent, quales exercitus Romanorum aduentu fecerant (II, 30,1-2).

Iam nuntiare possumus haec:

QUARTUM SEMINARIUM VESTENDENSE

habebitur, ut solet, in aedibus "ZON EN ZEE" a die 16^a in diem 23um m. Augusti a^o 1986°.

Dr. P. Caelestis EICHENSEER sua solita via iucunde docebit sermonis Latini usum cottidianum.

Litterae interrogatoriae mittendae sunt ad Dr. G. Licoppe, av. de Tervueren / B-1040 Bruxelles. (Tél. (02) 7350408)

FERIAE LATINAE

in castello
"LA CASTILLE"

F-83260 LA CRAU Tel. 94 66 72 91

23. VIII - 30. VIII. 1986

Litterae interrogatoriae mittendae sunt ad M.C. Desessard, Résidence des Collines, C.9., rue Léo Brun, F-06210 Mandelieu (Tél. 93 49 01 91)

NUNTIA EX ORBE LATINO

EX BELGICA.

Mense Octobri pleraque diaria Belgica aliquid mirum nuntiaverunt: "Brugarum mirabilia nunc lustrari possunt verbis etiam Latinis demonstrata". Infra ostenditur quomodo res nuntiata sit e.g. die 23^a m. Oct. a^o 1985° in diario "HET NIEUWSBLAD":

Het Nieuws

Brugge-Oostende-Kust

Peregrinantes a ducibus brugensibus Latine circumaguntur (*)

Post hoc nuntium, statio televisifica Luxemburgensis R.T.L. rem ipsa experiri voluit. Sic evenit ut die dominico 27° m. Oct., autocineti stationis R.T.L. vecti, Diana Gaiusque Licoppe una cum diurnario Van Den Biggelaere et duobus technicis iter facerent Bruxellis Brugas, ubi hora undecima sub praecalta turri speculatoria constitutum habebant cum Paulo Elsen, mystagogo qui iam bis gregi seminarii Vestendensis mirabilia monumenta regionis Brugensis Latine monstraverat. Paulus mystagogus nos statim per vias et plateas duxit Latine mire facundus, dum technici rem instrumentis audivisificis recipiunt. Diurnarius etiam cupiebat Paulum de rebus cottidianis loquentem audire. Eum e.g. rogavit ut nummos insereret in machinamentum quo aurora dantis distribuuntur tesserae areae stative. In fine diurnarius Gaius Licoppe etiam rogavit ut quam paucissimis verbis exprimeret proposita Societatis Latinae et generaliter Latinitatis Vivae fautorum. Eodem die inter vespertina nuntia Belgis destinata imagines verbaque divulgata sunt. Hora circiter undevicesima et dimidia spectatores stationis Luxemburgensis, plerique obstupefacti, aliquid de rebus Latinis novis, oculis auribusque, perceperunt.

EX FRANCOGALLIA

Tristissimus nuntius nobis allatus est: Professor Michaël RAMBAUD Lugdunensis die 22° m. Septembris vita defunctus est. Litteras Latinas ab anno 1957 docebat in universitate studiorum Lugdunensi. Multa de Caesare scripsit. Unus erat ex Vitae Latinae moderatoribus iam ab initio huius motionis. Sodalis erat "Academiae Latinitati inter omnes gentes fovendae". Cum eo, mense Augusto, id est per paucas septimanas ante eius mortem, in conventu Dunelmensi de variis propositis collocti sumus, inter quae summa actorum Vitae Latinae ab origine, quam parabat in proximo centesimo numero edendam.

**EX FOEDERATIS CIVITATIBUS
SOCIALISTICIS SOVIETICIS.**

"Melissae" fasciculus 8us quem munificentiae tuae liberalissimae debeo gratus et utilis ad me pervenit, multa continens ad causam Vivae Latinitatis pertinentia, cui pariter studemus.

Gratulor tibi, Domina Illustrissima, de fundatione Melissa suo iure condita quam spero fore optimam adiutricem Academiae Romanae Latinitati inter omnes gentes et nationes fovendae.

At nostris diebus cum toti mundo atra nubes mortis nuclearis impendat praecipui momenti est quidquid potest id periculum elevare aut praepedire. Talis nimirum est Viva Latinitas, candidum instrumentum pacifici commercii inter omnes populos et gentes. Hac mente animati, iterum atque iterum Latinitatem colamus. Vale.

Grato animo.

Iacobus Borovskij Leninopolitanus.

Leninopoli, 12 XI 1985.

De MELISSAE EMISSIONE LATINA PRIMA.

Primam phonocasetam quae inscribitur " MELISSAE Emissiones Latinae " (in quo titulo animadvertendum est primis verborum litteris vocem MEL formari, ut melissam - id est apem - decet), perlibenter audiui, ob materiarum varietatem et Latini sermonis integritatem.

Emissionis incipientis signum dat "Fuci volatus" ille, cujus modi musici quam optime electi ad hunc usum mihi videntur, non solum propter similitudinem fucorum cum apibus, - etsi fucus non tam bene quam apis audire solet, teste Vergilio cum "ignavum fucos pecus" notat, - sed etiam propter musici ipsius nominis priorem partem, scilicet RIMSKI, id est Russice " Romanus ". Nomen omen!

Post fuci volatum illum, aliquot verba de Fundatione MELISSA et de harum emissionum Latinarum proposito audiuntur, deinde Pater Caelestis Eichenseer Saravipontanus interrogatur de emissionibus Latinis quae praeterito tempore fuerint. Ita, inter multa mihi quidem ignota, primum audiui "circiter annum millesimum nongentesimum undequadragesimum in Aegyptiaca statione radiophonica Cairensi septimanatim emissiones latinas per quadrantem horae diffusas esse". Mirabile auditu! Cur, quomodo, quamdiu; praesertimque quorum hominum causa illae emissiones ~~faciebantur~~? O tempora, o mores ! Quod fieri potuit in terra ubi fere numquam hominum memoria sermo latinus auditus est (nam veri simillime est C. Julium, M. Antonium ceterosque Romanos, cum amorem suum venustae Cleopatrae effundebant, graece, non latine, susurravisse), non

licebit in Europa ipsa, cui nihil cultus, nihil doctrinae, nisi quod a Roma profectum est !

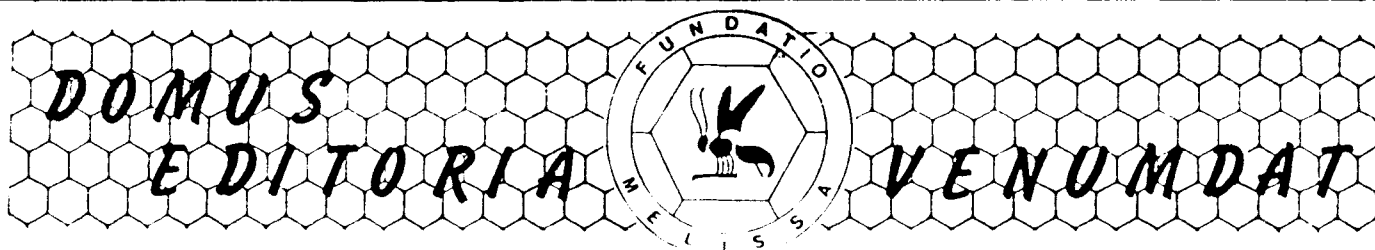
Sed ad phonocasetam redeamus : inter duas jucundissimas cantilenas (quarum verba velim in MELISSA edantur, nam longe abest ut omnia intellexerim, quod valde doleo), sermo in Ludos Augustanos superiores transfertur, de quibus rogati breviter respondent duo participes, unus Germanus, alter Italus. Tum Japonem poetam, summa cum elegantia latine loquentem, audimus, quin etiam perfacile intellegimus. O rem admirabilem! Fieri igitur possit ut cum Japone Ciceronis lingua colloquamur ! Eheu, perpauca esse videntur qui in Japonia latine discant. Itaque non miramur illud S.O.S. ("Succurrite Orientalibus Sodales") quod in fine orationis suae proclamat voce quam clarissima poeta noster.

Sequuntur colloquia alia, tam jucunda quam utilia, denique recitatio duorum "textuum classicorum" (ut dicunt), quorum unus soluto sermone ex Apollonii regis Tyrii historia, alter ex Ovidii Metamorphoseon versibus excerptus est, uterque clare ac plane lectus.

Concluditur phonocaseta salutatione ad audientes dicta, cum promissione alterius Latinae Emissionis conficiendae.

Nihil superest nisi ut iis qui hanc phonocasetam conficiendam curaverunt quam maximas agamus gratias et plaudentes clamemus : Macte virtute estote, generosi Latinitatis vivae fautores, atque pergite quo coepistis !

G.A. BERGERE.

RUDENTIS operis cinematographici omne genus videocasetarum peti potest . Litteras interrogatorias ad Melissam mittantur.

LUSTRATIO LITORIS BELGICI

Quo opusculo, quod conscripsit Gaius LICOPPE et diligenter emendavit Dr P. Caelestis Eichenseer, adumbrantur geographia et historia litoris Belgici.

Pretium est 120 Fr. B. inclusis sumptibus cursualibus.

MELISSAE EMISSIONES LATINAE

Prima phonocaseta unius horae perfecta est .

Si quis nunquam Latine loqui audiverit, auscultet complures locutores ex diversis regionibus oriundos. Materia est varia. Praecipue tractatur de primis emissionibus radiophonicis Latinis et de Ludis Latinis Augustanis.

Pars etiam dedita est textibus classicis.

Pretium phonocasetae est 250 F. B. , inclusis sumptibus cursualibus.

LATINE LOQUI ♥ Hoc adhaerenti pittacio significare poteris te Latinitatis Vivae cultorem esse. Unus venit 50 F.B. -Tres veneunt 100 F.B.

Pecunia mittatur ad computum mandatorum cursualium Bruxellensem (CCP. Bruxelles), cui titulus "AMICI MELISSAE" et numerus 000-1484533-45.

Ii extra Belgium habitantes, qui pecuniam mittunt ad computum, cui index "AMICI MELISSAE", instanter rogantur ut tantum alterutro ex his duobus solvendi modis utantur:

-mandatum cursuale internationale

-Europaea assignatio argentaria (Eurochèque), ubi pretium solvendum francis Belgicis indicari debet et ubi numerus chartae argentariae eius, qui pecuniam mittit, etiam inscribi debet.

Cum ceteri solvendi modi adhibentur, tanta pars pecuniae accipiendae argentaria praecipitur, ut plerumque vix quicquam supersit. Gratias.